

Till

Byråsekreterare T. Sundqvist
 Kungl. Arbetsmarknadsstyrelsen
Stockholm 12.

Ang.: Svensk studiegrupp för flyktingfrågor om nationella och religiösa minoriteters undervisning i Sverige.

Kort efter det att lettiska flyktingar under åren 1944-1945 har kommit från Lettland till Sverige (ca 7000, f.n. ca 5000), upprättades med vänl. hjälp av Socialdepartementet, Skolöverstyrelsen, Stockholms folkskoleledning samt enskilda kommuner, några läroanstalter med lettiska som undervisningsspråk och andra lettiska kulturella institutioner.

1. År 1946 grundades Lettiska gymnasiet i Stockholm med syfte att ge de lettiska ungdomar, som har påbörjat sin utbildning i hemlandet, en möjlighet att fullfölja den här i riket i enlighet med de svenska läroverkens undervisningsplan. Gymnasiet var verksam i fyra år - t.o.m. år 1950.
2. Samtidigt upprättades flera s.k. "kompletterings- eller söndagsskolor" för de lettiska barn, som påbörjat den obligatoriska skolgången vid svenska folkskolor.

En gång i veckan meddelas undervisningen vid dessa skolor för att ge möjlighet lettiska barn att läsa lettiska språket, kristendomskunskap på lettiska, lettisk historia och geografi, sång och lek. För undervisningen vid söndagsskolor finns det f.n. av lettiska lärare utformade och i de Europeiska länderna (Sverige, England, Västtyskland) samordnade läroplaner (omfattande 300 lärotimmar per år).

I Sverige är verksamma söndagsskolor i följande städer:

Stockholm	med	70	elever	och	12	lärare
Göteborg	"	35	"	"	5	"
Uppsala	"	30	"	"	5	"
Västerås	"	18	"	"	3	"
Hallstahammar	"	15	"	"	2	"
Köping	"	12	"	"	2	"
Kallhäll	"	10	"	"	2	"
Eskilstuna	"	8	"	"	1	"
Lund	"	7	"	"	1	"
S:a		205	33 lärare			

Dessa skolor har hittills fått ekonomiskt understöd i form av frivilliga bidrag - från barnens föräldrar, lettiska kyrkoförsamlingar, Lettiska hjälpkommittén, lettiska KFUM och andra flyktingorganisationer, och i ett fall från en kommun (i Västerås). Men alla dessa bidrag är så blygsamma att ingen av lärarna kan få någon avlöning för sitt arbete. Lärarna arbetar fullständigt gratis o.t.m. själva betalar sina resekostnader. De anser att det är deras moraliska plikt mot den yngre generation, som växer upp bort från sitt hemland, att ge dem ett minimum av kunskaper angående dess folk och fädernesland.

3. Dessutom har letterna i Sverige upprättat och driver en kulturell verksamhet, som är förknipad med olika grenar av folkutbildningsverksamheten:
 - a) Sedan år 1950 bedriver Lettiska hjälpkommittén barnkoloniverksamhet (med ekonomiskt bistånd från Socialstyrelsen, Stockholms folkskoleledning, Stockholms stads barnavårdsnämnd, Svenska Röda Korset, Fören. Rädda Barnen, Fören. Barnens Dag m.m.) och anordnar varje sommar en barnkoloni för 60 - 70 lettiska barn, de senaste åren i Skrubba, stora skolbyggnaden .

- b) Lettiska hjälpkommittén upprätthåller ett bibliotek med ca 5000 lettiska böcker, som begagnas ej endast av letterna i Stockholm, utan också av lantsortsbor i Sverige. Biblioteket anlitas även för vetenskapliga forskningar.
- c) Med Lettiska hjälpkommitténs bistånd har en lettisk barnkör bildats i Stockholm under ledning av musikpedagogen A.Vitoliņš.
- d) Varje år anordnas det i tur och ordning i olika städer i Sverige en stor barnfest och träff med ett i pedagogiskt hänseende värdefullt program, där lettiska barn sammanträffas från hela Sverige.
- x) e) Likadant av Lettiska ungdoms samarbetskommittén anordnas det varje år en ungdomsträff med föreläsningar, referater och olika allmänbildande kurser.
- f) Sedan flera år en lettisk KFUM och scoutorganisation med avdelningar i olika Sveriges städer verksam.
- g) En korrespondenskursverksamhet för lettisk ungdom (med kurser i lettiska språket, litteratur och historia) omfattande hela Europa, har en avdelning i Sverige, under ledning av fil.dr.V.Draviņa-Ruke.
- h) T.Reiters' kör (med ca 60 medlemmar), som bildades av den avlidne dirigenten Teodors Reiters, är fortfarande verksam under ledning av musikpedagogen A.Vitoliņš och alltmer lettiska ungdomar söker anslutning till den.
- i) Det finns i Sverige ca 14 kyrkoförsamlingar och religiösa samfund, som bedriver ganska livlig verksamhet.
- j) I Stockholm och andra städer finns det flera lettiska sportklubbar och idrottsorganisationer och en styrelse i Stockholm. Medlemmar i dessa klubbar och organisationer utgörs huvudsakligen av ungdomar. Varje år anordnas det tävlingar bland olika idrottsorganisationer och i enskilda grenar(t.ex. basketboll) även tävlingar mellan lettiska och svenska lag och enskilda lettiska idrottsmän har deltagit i svenska lag vid utlandsresor.

Vi lämnar denna kortfattade information beträffande lettiska folkbildningsanstalter och kulturella verksamhet i Sverige och får uttala vår förhoppning att svenska myndigheter skall ej neka dem sin moraliska och ekonomiska bistånd, som skulle bidra och vara till gagn för lettiska ungdomens väg till ett normalt liv i både socialt och kulturellt hänseende.

Stockholm den 17 november 1960.

På Lettiska hjälpkommitténs
vägnar

/Adv. J. Breikss/
Ordförande.

- x) En lettisk ungdomsorganisation, som omfattar hela Europa - Lettiska ungdomsförbundet i Europa-bedriver liknande verksamhet och har f.n. sitt säte i Göteborg.